

Ainekava

Gümnaasiumi majandusõpetus

10. klass

Teema	Õpitulemused
Majanduse olemus Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökonomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus.	Õpilane: 1) mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid; 2) analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme.
Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukohta ja sisu jagamine. Ettevõtlushäda: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus	
Nõudlus, pakkumine, hind Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.	Õpilane: 1) iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele; 2) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi.
Õpe ja koostöö: Lõiming: matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukohta ja sisu jagamine. Ettevõtlushäda: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus	
Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Töäjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad.	Õpilane: 1) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena; 2) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;

<p>Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.</p>	<p>3) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, emakeel, matemaatika, geograafia Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö Maksu- ja Tolliametiga</p>	
<p>Raha ja finantsmajandus Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertsbankad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberitur ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.</p>	<p>Õpilane: 1) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle; 2) analüüsib kommertsbankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust bankade bilansis; 2) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana ja kommertsbankade järele valvajana; 3) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid; 4) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle; 5) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega; 6) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö pangaesindajaga</p>	

<p>Valitsuse osa majanduses Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad</p>	<p>Õpilane: 1) toob näiteid valitsuse pakutavate hüvede kohta; 2) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat</p>
<p>maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.</p>	<p>rolli majandusringluses ning hüvede ümberjagamisel; 3) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel; 4) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtlu pädevus: Koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus Turvalisus Klassiväline õpe: võimalusel koostöö Maksu- ja Tolliametiga</p>	
<p>Rahvusvaheline majandus Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurss, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välist majandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailmamajanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.</p>	<p>Õpilane: 1) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses; 2) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist; 3) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; 4) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; 5) mõistab tehnoloogilise arenguga saavutatud majanduskasvu ja elatusaseme tõusuga kaasnevat võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist; 6) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest; 7) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping; analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.</p>

Õpe ja koostöö:

Lõiming: geograafia

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

11. klass

Teema	Õpitulemused
<p>Turumajandus Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.</p>	<p>Õpilane: 1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust; 2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega</p>	
<p>Ettevõtlus Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõtte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osahing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. Äriseadustik.</p>	<p>Õpilane: 1) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid; 2) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees; 3) mõistab ettevõtlust, kui elatise teenimise võimalust; 4) saab praktilise kogemuse koostöös kohalike ettevõtjatega ning läbi õpilasfirma või mõne teise ettevõtlusega seotud nt. maakondlikus, üleriigilises või rahvusvahelises projektis osalemisega</p>
<p>Õpe ja koostöö: Lõiming: ühiskonnaõpetus, matemaatika Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine. Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega</p>	

<p>Ettevõtte alustamine Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplaan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Õpilane oskab koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks. 2) Saab praktilise kogemuse koostöös kohalike ettevõtjatega ning läbi õpilasfirma või mõne teise ettevõtlusega seotud nt. maakondlikus, üleriigilises või rahvusvahelises projektis osalemisega.
--	---

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, ajalugu

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

<p>Ettevõtte raamatupidamine Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.</p>	<p>Õpilane tunneb raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel,</p>
--	--

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, matemaatika,

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

<p>Juhtimine Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.</p>	<p>Õpilane oskab kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut.</p>
--	--

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

<p>Tööjõud Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sooline segregatsioon tööturul.</p>	<p>Õpilane 1) oskab hinnata enda võimeid ja vastutust; 2) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust; 3) saab praktilise kogemuse koostöös kohalike ettevõtjatega ning läbi õpilasfirma või mõne teise ettevõtlusega seotud nt. maakondlikus, üleriigilises või rahvusvahelises projektis osalemisega.</p>
---	---

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, emakeel

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

Konkurents ettevõtluses

Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ning tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.

Õpilane tunneb konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid vastavalt oma praktilisele kogemusele.

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

Turundus

Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid.

Õpilane

1) oskab seada tootmise ja müügi eesmäärke;
2) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses;
3) oskab hinnata ja võrrelda turustruktuure ning strateegiaid, teha reklaami ja müüa tooteid;
4) saab praktilise kogemuse koostöös kohalike ettevõtjatega ning läbi õpilasfirma või mõne teise ettevõtlusega seotud nt. maakondlikus, üleriigilises või rahvusvahelises projektis osalemisega.

Õpe ja koostöö:

Lõiming: emakeel, matemaatika, kunst

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega

Ärieetika

Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.

Õpilane;

- 1) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda;
- 2) hindab seoseid väärtuste ja käitumiste vahel;
- 3) saab praktilise kogemuse koostöös kohalike ettevõtjatega ning läbi õpilasfirma või mõne teise ettevõtlusega seotud nt. maakondlikus, üleriigilises või rahvusvahelises projektis osalemisega.

Õpe ja koostöö:

Lõiming: ühiskonnaõpetus, geograafia, matemaatika, kunst

Digipädevus: õpilane kogub ja töötleb digitaalselt teavet, eristab olulist teavet ning analüüsib ja hindab kriitiliselt. Teabe asukoha ja sisu jagamine.

Ettevõtluspädevus: koostöö õpilaste ja õpetajate vahel. Suhtlusoskus. Turvalisus

Klassiväline õpe: koostöö erinevate ettevõtjatega ja organisatsioonidega